

den freyne Lov kunde indskrænke sine Fæsternes Frihed, gjør han det dog ikke, og jeg erklærer villigt, at jeg med Glæde har seet saadanne Tilfælde overalt i Landet. Ligesom den brave Mand, saaledes have netop vi holdt os til den høiere Retfærdighed ved Afgjørelsen af Loven om Hartkornets Egalisering, og jeg haaber, at vi ogsaa ville lade den høiere Retfærdighed gjælde, naar vi skulle tale om den Erstatning, som Syberne skulle have for Krigsskade. Men, dersom vi nu indrømme, at den høiere Retfærdighed ikke alene har sit Værd, men at den ogsaa maa ønskes gjort gjældende mellem Mand og Mand i det daglige Liv, ligesom ogsaa i Statsstyrelsen, hvorfor skulde vi da ikke anvende den her, ikke anvende den, hvor det kun gjælder en Bagatel, gjælder Noget, som ikke kan staae Godseierne i allerringeste Maade. Jeg maa ogsaa tillade mig at gjøre opmærksom paa, at vi bør tage Hensyn til Almeenvællet, thi det er det, hvorpaa det fornemmelig kommer an. Contracterne ere engang brudte, der staaer da tilbage at vise, hvorvidt Almeenvællet byder, at de i dette Tilfælde skulle brydes, eller med andre Ord: Hensynet til Almeenvællet er større end Hensynet til Contracternes Helligholdelse. Der er saare meget sagt i denne Sag, og jeg skal ikke gjentage, hvad der er sagt i denne Anledning. Jeg vil kun tilføie Noget, som synes mig at burde komme i Betragtning i denne Sag. Det er Thinget vitterligt, at i Hoverrisagen har man høvet Contracter, og, lader os vel lægge Mærke til, at man har givet den rige og mægtige Mand Ret til at høve Contracten, han har indgaaet med den fattigere, med den Mand, som ikke har saadan Indstigt, som han; man har givet ham Ret til at høve Contracten, naattet alle De, med hvem han har indgaaet Contracten, protestere derimod. Jeg troer, at, naar man skulde holde paa Contracternes Hellighed, skulde man protestere mod, at de blive ophævede i disse Tilfælde, naar man vilde være consequent; men, naar man er gaaet ind paa disse Bestemmelser, der, det er jeg overbevist om, ville virke ubeholdbringende for Mange af vore Medborgere, da maa man ikke tale for meget om Contracternes Hellighed; thi det faaer dog meget let et saadant Udseende, at det for den simple Mand, naar han

læser, at der har man høvet Contracterne, ligger overordentligt nær, at han slutter saaledes: Naar det er til Fordeel for Godseierne, bryder man sig ikke om at høve Contracteren, men derimod, naar det er til Skade for ham, vil man ikke høve dem. Jeg siger ikke, at denne Anskuelse er rigtig, men det ligger saare nær, at den simple Mand slutter saaledes. Dengang vi havde denne Sag for, blev jeg bekendt med, at der var flere af de kongelige Godser, hvorpaa der findes Hoverrit, og jeg kan ikke nægte, det forargede mig i høi Grad; jeg erkjendte mig om, hvorledes det hang sammen, og blev overbevist om, at det ingenlunde var Regjeringens Skyld, men de hoverritgjørende Bønders, som ikke vilde have Hoverrit afsløst. Nu henstiller jeg til det ærede Things Overveieelse, naar en Godseier, f. E. i Jylland, hvor jeg bestemt veed, at Bønderne vilde tabe ved at faae Hoverrit afsløst, tvinger dem til Afsløsning, og en Mand da nødes til at gaae fra Gaarden, hvorledes vil denne da kunne indsee, at Almeenvællet beforders ved, at han drives fra Gaarden; thi det vil i mange Tilfælde stee. Nu kan man vel sige, det er en daarlig Mand, der ikke kan holde sig; det er vel sandt; men, om han end er en ringe Mand, kunde han dog leve i sin Stilling, hvorimod han ved denne Afsløsning maa stee bliver kastet ud af den.

Formanden: Maa stee jeg dog maatte bemærke, at jeg kan ikke Andet end betragte for Majoritetens Betænkning den Beslutning, som er tagen af Pluraliteten af Udvalgets Medlemmer, forinden Betænkning afgaves.

Stampe: Jeg antager den Indstilling, der er stee af Udvalgets Majoritet, for at være udgaaet af en Forligsprøve, som et Forligstilbud, og under Forudsætning af og i det Haab, at dette Forligstilbud vil gaae igjennem, vil vinde Majoriteten for sig, saavel i dette Thing, som i det andet Thing, som meget vilde glæde mig, da jeg anseer det for hensigtsmæssigt og nyttigt, at Loven kommer ud, vil jeg, i Lighed med hvad der tilforn er yttret af tvende ærede Landstingsmænd, afgive min Stemme for det.

Procurator **Petersen:** Jeg slutter mig til hvad den sidste ærede Taler ansøgte.